

"עד שתכלה רגל מן השוק" נוסח תש"ע

מבוא

משנה ברכות א'א'

משנה מאימתי קורין את שמע בערבין? משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן עד סוף האשמורה הראשונה דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: עד חצות. רבן גמליאל אומר: עד שיעלה עמוד השחר.

מנחות ל"ו עמוד א'

ת"ר: תפילין... ועד מתי מניחין? עד שתשקע החמה, רבי יעקב אומר: עד שתכלה רגל מן השוק, וחכמים אומרים: עד זמן שינה; ומודים חכמים לר' יעקב, שאם חלצן לצאת לבית הכסא או ליכנס לבית המרחץ ושקעה חמה, שוב אינו חוזר ומניחן....

מקור

שבת כ"א עמוד ב'

וכבתה אין זקוק לה? ורמינהו: מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק. מאי לאו, דאי כבתה הדר מדליק לה! - לא, דאי לא אדליק - מדליק. ואי נמי: לשיעורה. עד שתכלה רגל מן השוק, - ועד כמה? - אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: עד דכליא ריגלא דתרמודאי.

"מוזלוקת" ראשונים

<p>רש"י [שם, ד"ה "ריגלא דתרמודאי"]-שם אומה, מלקטי עצים דקים, ומתעכבין בשוק עד שהולכים בני השוק לבתיהם משחשכה ומבעירים בבתיהם אור, וכשצריכין לעצים - יוצאים וקונין מהן.</p> <p>הרמב"ם [הלכות מגילה וחנוכה ד/ה]- אין מדליקין נרות חנוכה קודם שתשקע החמה אלא עם שקיעתה לא מאחרין ולא מקדימין, שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק. וכמה הוא זמן זה? כמו חצי שעה או יתר. עבר זמן זה אינו מדליק, וצריך ליתן שמן בנר כדי שתהיה דולקת והולכת <u>עד שתכלה רגל מן השוק</u>, הדליקה וכבתה אינו זקוק להדליקה ד פעם אחרת, נשארה דולקת אחר שכלתה רגל מן השוק אם רצה לכבותה או לסלקה עושה.</p>	<p>ספר הישר לר"ת, [חלק חידושים, סימן רכ"א]- "עד שתכלה רגל מן השוק ריגלא דתרמודאי"- <u>דהוא לילה הוא</u>.</p> <p>תוס' [שם]- דאי לא אדליק מדליק; אבל מכאן ואילך עבר הזמן, אומר הר"י פורת דיש לזהר ולהדליק בלילה מיד שלא יאחר יותר מדאי ומ"מ אם אחר ידליק מספק דהא משני שינויי אחרונא. [לר"י נראה דעתה אין לחוש מתי ידליק דאנו אין לנו היכרא אלא לבני הבית שהרי מדליקין מבפנים].</p>
---	---

נפק"מ # 1 - כמה צריך להקפיד להדליק "מישתשקע הזומה" - הרשב"א [שם]-

<p>אלא מיהו נראה מדברי הרב בעל הלכות דדוקא קאמר משתשקע החמה ובערב שבת נמי מדליק משתשקע החמה,</p>	<p>הא דאמרינן "מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק"- מסתברא דלאו עיכובא הוא לומר דקודם לכן אם רצה להדליק אינו מדליק, דהא ודאי אילו רצה להדליק מדליק סמוך לשקיעת החמה <u>דהא איכא פרסומי ניסא</u>, ... אלא דעיקר מצותה לחייבו להדליק אינה אלא משתשקע החמה... אלא ודאי מצוה קאמר ואילו רצה להדליק עם חשיכה מקדים... והא נמי דקתני "עד שתכלה רגל מן השוק" ופרישנא דאי לא אדליק מדליק- לאו למימרא דאי לא אדליק בתוך שיעור זה אינו מדליק, דהא תנן (מגילה כ"ב) כל שמצותו בלילה כשר כל הלילה, אלא שלא עשה מצוה כתקנה <u>דליכא פרסומי ניסא כולי האי</u> ומיהו אי לא אדליק מדליק ולא הפסיד אלא כעושה מצוה שלא כתקנה לגמרי, וכן כתב מורי הרב ז"ל בהלכותיו.</p>
--	---

נְפִיקָה ב' # 2 - כּוּמָה זְמַן הַנְּרוֹת צְרִיכִים לְהִדְלֵק כּוּיּוֹם

<p>מג"א [ג]- ואף עכשיו צריך ליתן בה כשיעור הזה, <u>ודלא כיש מקילין בזה</u> [ד"מ רש"ל בתשוב']</p> <p>מ"ב [שם]- ואף מדליק אחר שכלה הרגל משוק בעי זה השיעור [פמ"ג]:</p>	<p>שולחן ערוך [או"ח תרע"ב/ב]- שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה, מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק, שהוא כמו חצי שעה שאז העם עוברים ושבים ואיכא פרסומי ניסא; <u>הלכך צריך ליתן בה שמן כזה השיעור</u>, ואם נתן בה יותר יכול לכבותה לאחר שעבר זה הזמן, וכן יכול להשתמש לאורה לאחר זה הזמן.</p> <p>משנ"ב [שם ה]- משמע דאם הדליק זמן מה אחר שקיעת החמה א"צ ליתן שמן כ"כ רק עד שתכלה רגל מן השוק. אכן כ"ז הוא לדין התלמוד שהיה ההיכר לעוברים ושבים אבל האידינא דההיכר הוא רק לב"ב לעולם בעי שיעור הידוע [פ"ח].</p>
--	--

לְהַלְכָה

<p>הרמ"א [שם]-* ומ"מ טוב לזוהר גם בזמן הזה;</p>	<p>שולחן ערוך, [או"ח, תרע"ב/א-ב]- אין מדליקין נר חנוכה קודם שתשקע החמה...ובלבד שיתן בה שמן עד שתכלה רגל מן השוק. שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה, מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק, <u>שהוא כמו חצי שעה שאז העם עוברים ושבים ואיכא פרסומי ניסא</u>; הלכך צריך ליתן בה שמן כזה השיעור, ואם נתן בה יותר יכול לכבותה לאחר שעבר זה הזמן, וכן יכול להשתמש לאורה לאחר זה הזמן.</p> <p>הגה: י"א שבזמן הזה שמדליקין בפנים א"צ לזוהר ולהדליק קודם שתכלה רגל מן השוק (ד"ע וטור בשם תוספות),</p>
--	--

הַסְבֵּר-יִיזוּדִיּוֹת שֶׁל נְרוֹת זְוֹנוּכָה

שבת כ"ג עמוד א'

- 1) אמר רב הונא: חצר שיש לה שני פתחים - צריכה שתי נרות.
- 2) אמר רב חייה בר אשי אמר רב: המדליק נר של חנוכה צריך לברך. ורב ירמיה אמר: הרואה נר של חנוכה צריך לברך. אמר רב יהודה: יום ראשון - הרואה מברך שתיים, ומדליק מברך שלש. מכאן ואילך - מדליק מברך שתיים, ורואה מברך אחת.

<p>הרמ"א או"ח תרע"א/ז-הגה: ומיהו בזמן הזה, שכולנו מדליקין בפנים ואין היכר לבני ר"ה כלל... ומ"מ יזהרו שלא להדליק במקום שמדליקין הנרות כל השנה, <u>כי אז לא יהיה היכר כלל</u>; ואף כי אין היכר רק לבני הבית, מ"מ היכר קצת מיהא בעי.</p>	<p>הרמב"ם הלכות מגילה וחנוכה ג/ג ומפני זה התקינו חכמים שבאותו הדור שיהיו שמונת הימים האלו שתחלתן מליל חמשה ועשרים בכסלו ימי שמחה והלל (1) <u>ומדליקין בהן הנרות בערב על פתחי הבתים בכל לילה ולילה משמונת הלילות להראות ולגלות הנס</u>, וימים אלו הן הנקראין חנוכה והן אסורין בהספד ותענית כימי הפורים.</p> <p>(2) <u>והדלקת הנרות בהן מצוה מדברי סופרים כקריאת המגילה.</u></p> <p>הרמב"ם הלכות מגילה וחנוכה ד/ח בימי הסכנה מניח אדם נר חנוכה בתוך ביתו מבפנים ואפילו הניחו על שולחנו דיו,</p> <p>שולחן ערוך תרע"ה/ה ... ובשעת הסכנה שאינו רשאי לקיים המצוה, מניחו על שלחנו ודיו,</p>
--	---

ראייה לשיטת הרמב"ם - **שולחן ערוך, או"ח, תרע"א**

<p>בבית [ה-ז] - נר חנוכה מניחו על פתח הסמוך לרשות הרבים מבחוץ...מניחו למעלה מג' טפחים, ומצוה להניחו למטה מ"י טפחים, ואם הניחו למעלה מ"י ט, יצא, אבל אם מניחו למעלה מכ"י אמה לא יצא.</p>	<p>בבית הכנסת [ז] - ובה"כ מניחו בכותל דרום או בדרום המנורה, ומסדרן ממזרח למערב (ת"ה סי' ק"ד ב"י), ומדליקין ומברכין (בבית הכנסת) משום פרסומי ניסא. הגה: ואין אדם יוצא בנרות של בהכ"נ, (מה) וצריך לחזור ולהדליק [יא] בביתו (ריב"ש סימן קי"א); ונוהגין להדליק בבהכ"נ בין מנחה למערב; ויש נוהגין להדליק בערב שבת קודם מנחה (כל בו ואבודרהם);</p>
--	---

